

ความคิดเห็นของชุมชนบ้านถ้ำลอด ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้า
สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด อำเภอปางมะผ้า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Opinions of Tam Lod community Toward Desirable
Characteristics of the Head of Tam Nam Lod Wildlife
Conservation Development and Extension Center,
Pang Mapha, Mae Hong Son

ประสิทธิ์ ชาญสวัสดิ์ *

Prasit Chansawat *

พัชณู วงศ์วรรณะ ฟอสเตอร์**

Phatchanuch Wongwathana Foster**

สงคราม ธรรมิณู***

Songkram Thammincha***

*มหาวิทยาลัยบูรพา 10210 กรุงเทพฯ 10210

*Dhurakij Pundit University, Laksi, Bangkok, 10210, Thailand.

** ***คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

** ***Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด บนพื้นฐานความคิดเห็นของชุมชนบ้านถ้ำลอด หมู่ที่ 1 ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 20 คน และกลุ่มลูกบ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball sampling) ทำการเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลอิ่มตัว พบว่าขนาดตัวอย่าง คือ 45 ครีวเรือน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีแบบจุลภาคตามวิธีการของสูกางค์ (2552)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 60 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความคุ้นเคยกับหัวหน้าสถานีฯ ในอดีต แต่ไม่คุ้นเคยกับหัวหน้าคนปัจจุบัน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ เป็นวิธีการบอกต่อแบบปากต่อปาก และได้รับข้อมูลจากทางสถานีฯ ไม่บ่อยมากนัก สำหรับความคิดเห็นต่อเพศของหัวหน้าสถานีฯ พบว่าผู้นำชุมชนเห็นว่าทั้งเพศหญิงและเพศชายสามารถเป็นหัวหน้าสถานีฯ ได้ สำหรับกลุ่มลูกบ้านพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 60 ปี เช่นเดียวกับกลุ่มผู้นำ การศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มลูกบ้านส่วนใหญ่ไม่มีความคุ้นเคยกับหัวหน้าสถานีฯ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ นาน ๆ ครั้ง และกลุ่มลูกบ้านมีความเห็นเช่นเดียวกับกลุ่มผู้นำชุมชนเกี่ยวกับเพศของหัวหน้าสถานีฯ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้นำและกลุ่มลูกบ้านถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานีฯ พบว่าไม่แตกต่างกัน โดยทั้งสองกลุ่มต้องการให้หัวหน้าสถานีฯ มีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของตน มีจริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี และมีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ชุมชนบ้านถ้ำลอด สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด

ABSTRACT

This study aimed to analyze desirable characteristics of the head of Tam Nam Lod Wildlife Conservation Development and Extension Station based on the opinions of Tam Lod community in Tam Lod Sub-district, Pang Ma Pa District, Mae Hong Son Province. The data were collected through an in-depth interview in which the interviewees were divided into two groups. First, 20 community leaders were selected by a purposive sampling technique. Second, the representatives of Tam Lod residents were selected through a snowball sampling technique. The selection of the resident samples ended when information from the interviews was theoretical saturated. A total of 45 households were interviewed. Data analysis was done followed a method by Supang (2009).

The findings revealed a majority of community leaders were male; age between 31 – 60 years old; completed their education lower than Grade 6. The community leaders mentioned they were familiar with the previous heads of station but not the present one. Words of mouth were the common way of communication between the station and the community. However, they rarely received information from the station. The head of the station's gender played no important role in their opinions. On the local residents, the findings revealed a majority of them were female; age between 31 – 60 years old; completed their education lower than Grade 4, and had no acquainted with the heads of the station both in the past and present. They also rarely received information from the station. Their opinions of the gender of the head of station did not differ from their community leader group. When comparing the results between the community leaders and the local residents it showed no differences in terms of the desirable characteristics of the head of station. Both groups wanted a person who had leadership skills, decent educational background and work capabilities, high morality, good personality, and human relations.

Keywords : desirable characteristics of the forestry officer, Tam Lod community, Tam Nam Lod Wildlife Conservation Development and Extension Station

คำนำ

การจัดการพื้นที่คุ้มครองในประเทศไทย อยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครอง ปันฟู ดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และระบบนิเวศในพื้นที่เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมในด้านการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการ และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติฯ มีโครงสร้างการบริหารงานประกอบด้วยหน่วยงานในส่วนกลาง ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ รวมถึงพัฒนางานทางด้านการจัดการพื้นที่คุ้มครอง โดยมีหน่วยงานในภูมิภาคเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และมีหัวหน้าหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางรับผิดชอบบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งการดำเนินงานของหน่วยงานภาคสนามย่อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สถานีวิพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำลอด เป็นหน่วยงานภาคสนามตั้งอยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย มีที่ทำการตั้งอยู่ติดกับชุมชนบ้านถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน สถานีฯ แห่งนี้ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 มีข้าราชการกรมป่าไม้ และต่อมาคือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มาทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสถานีฯ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2555) จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ซึ่งหัวหน้าสถานีฯ มีทั้งที่เป็นผู้ชายและผู้หญิง มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชนในระดับที่แตกต่างกัน และจากการที่สมาชิกชุมชนบ้านถ้ำลอดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนำเที่ยวถ้ำลอด ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตของสถานีฯ จึงทำให้ชุมชนและหัวหน้าสถานีฯ ต้องมีความสัมพันธ์ต่อการกันในการ

ทำงานร่วมกัน หากชุมชนท้องถิ่นมีความร่วมมือที่ดีกับหัวหน้าสถานีฯ จะส่งผลให้ลดความกดดันต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ และลดปัญหาเรื่องความขัดแย้งของชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่คุ้มครองที่ไม่เหมาะสม และยังเป็นส่วนร่วมในการอนุรักษ์อีกด้วย ดังนั้นหัวหน้าสถานีฯ ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานจึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่วิรัช (2550) กล่าวว่าผู้บริหารองค์การภาครัฐควรต้องมุ่งสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับประชาชนและประเทศชาติ มีความรับผิดชอบสูงเพราะได้รับแหล่งเงินทุนการดำเนินงานมาจากภาษีของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การ

ในอดีต หัวหน้าสถานีฯ ได้รับการแต่งตั้งให้มาดูแลสถานีฯ เพียงหน่วยงานเดียว แต่หัวหน้าสถานีฯ คนปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2555) เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบอยู่ในหน่วยงานอื่นและได้รับมอบหมายจากกรมอุทยานแห่งชาติฯ ให้มาทำหน้าที่เพิ่มเติมในการดูแลบริหารงานสถานีฯ ทำให้หัวหน้าคนปัจจุบันต้องแบ่งเวลาให้กับการทำงานในหน่วยงานทั้งสองแห่ง ซึ่งส่งผลต่อการทำงานร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชุมชนบ้านถ้ำลอดมีความจำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับหัวหน้าสถานีฯ ตลอดมา แต่ไม่สามารถที่จะติดต่อประสานงานกับหัวหน้าสถานีฯ คนปัจจุบันมากนัก จึงทำให้สมาชิกบางส่วนไม่สนับสนุนการทำงานของหัวหน้าสถานีฯ เท่าที่ควร และจากการที่ชุมชนบ้านถ้ำลอดมีโอกาสทำงานร่วมกับหัวหน้าสถานีฯ มาแล้วหลายคน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานีฯ ตามความคิดเห็นของชุมชน และผู้ศึกษาหวังว่าผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหัวหน้าสถานีฯ ในการใช้เป็นกรอบสำหรับการปฏิบัติตนตามความ

คาดหวังของชุมชน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชนบ้านถ้ำลอดได้อย่างราบรื่น

วิธีการ

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของชุมชนบ้านถ้ำลอด

1. การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

1.1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์

1.2 นำแนวคิดและโครงสร้างของการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview guide) โดยตั้งคำถามปลายเปิดสำหรับประเด็นที่ต้องการเก็บข้อมูล จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. การกำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษา คือ ชุมชนบ้านถ้ำลอด หมู่ที่ 1 ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ปรากฏอยู่ตามทะเบียนราษฎร ณ เดือนเมษายน 2553 จำนวนทั้งสิ้น 319 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด, 2553) กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มลูกบ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีตำแหน่งที่เป็นทางการในการบริหารจัดการชุมชน และ/หรือเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมที่ได้รับการยกย่องหรือยอมรับนับถือจากสมาชิกในชุมชน ในการศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนทั้งสิ้น 20 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างของลูกบ้านในชุมชน โดยเลือกการสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างจนกระทั่งข้อมูลที่ได้มีความอิ่มตัว (Theoretical saturation) จึงหยุดการสุ่ม ซึ่งขนาดตัวอย่างของลูกบ้านในการศึกษานี้มีจำนวน 45 คน

3. การเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม พ.ศ. 2555 รวมระยะเวลา 2 เดือน โดยเริ่มต้นจากการเข้าพบผู้ใหญ่บ้าน ทำการแนะนำตนเองและวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล และขอให้ผู้ใหญ่บ้านพาไปแนะนำตัวต่อสมาชิกชุมชน ผู้ศึกษาได้ใช้เวลาในการแนะนำตัวและสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจ เพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปด้วยดี จากนั้นผู้ศึกษาใช้แผนที่ของชุมชนในการเริ่มต้นสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ทุกครั้งมีการบันทึกเทปไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มต้นจากถอดคำพูดจากเทปบันทึกเสียงทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) โดยนำมาจำแนกประเภทของข้อมูลเป็นกลุ่ม (Grouping) โดยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารหน่วยงานของรัฐเป็นกรอบแนวคิดในการจัดจำแนก (วิรัช, 2550; รังสรรค์, 2544; รุ่ง, 2539; กิติ, 2532) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปปรับการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจได้ของข้อมูล และให้คำแนะนำในการวิเคราะห์จัดจำแนกกลุ่ม ทำการเปรียบเทียบข้อมูลที่วิเคราะห์ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและ

ความแตกต่างที่มีอยู่ในคุณลักษณะของข้อมูลเพื่อสร้างข้อสรุปของความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานี

ผลและวิจารณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด

กลุ่มผู้นำชุมชน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เป็นเพศชาย 15 คน และเพศหญิง 5 คน พบว่าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 60 ปี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้นำชุมชนไม่ใช่กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้นำส่วนใหญ่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในจำนวนนี้มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทจำนวน 1 คน กลุ่มผู้นำชุมชนประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลข้าราชการครู เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย กรรมการหมู่บ้าน อดีตผู้นำและผู้อาวุโสเจ้าอาวาส และผู้นำทางความเชื่อ (หมอเมือง)

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับหัวหน้าสถานีฯ พอสมควร โดยเฉพาะกับหัวหน้าสถานีฯ ในอดีต ดังตัวอย่างของการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่ผ่านมากับหัวหน้าสถานีฯ มีความคุ้นเคยกันดีครับ สำหรับหัวหน้าใหม่ยังไม่เคยคุยกันเลย เพราะอดีตผมเคยเป็นกำนันตำบลถ้ำลอด ก็เลยมีความคุ้นเคยกับอดีตหัวหน้าสถานีฯ คนก่อน ๆ เป็นอย่างดี แต่ก่อนหน้านี้นี้หัวหน้าป่าไม้ที่นี้ก็เข้าถึงชุมชนครับ” (อดีตกำนันตำบลถ้ำลอด)

“หัวหน้าสถานีฯ ทุกคนที่ผ่านมาทั้งในอดีตและปัจจุบันมีความคุ้นเคยกันดีค่ะ ... เพราะฉันทำงานอยู่ที่สถานีฯ นี้เกือบ 10 ปีแล้วค่ะ” (ประธานกลุ่มตะเกียง)

แต่มีบางคนในกลุ่มผู้นำชุมชนที่ระบุว่าไม่มีความคุ้นเคยกับหัวหน้าสถานีฯ มากนัก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าในอดีตบุคคลกลุ่มนี้อาจไม่ได้มีหน้าที่หรือได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้นำของชุมชน

“สำหรับตัวหัวหน้าสถานีฯ ไม่ค่อยได้พูดคุยกันเท่าไร ไม่ค่อยคุ้นเคยกันเท่าที่ควรครับ เพราะที่นี้มีการเปลี่ยนหัวหน้าสถานีฯ บ่อยครับ” (กรรมการหมู่บ้าน)

“ไม่มีความคุ้นเคยกันครับ ไม่ค่อยได้พูดคุยกันครับ เพราะผมเองรับจ้างล่องแพแบบอิสระ ไม่เกี่ยวข้องกับตัวถ้ำลอดครับ” (เหรียญญักหมู่บ้าน)

สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อทำการปรับปรุงดูแลสถานที่ท่องเที่ยว การแจ้งข้อกำหนดของหน่วยงานฯ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่ เป็นต้น กลุ่มผู้นำชุมชนส่วนใหญ่กล่าวสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่เป็นการบอกกล่าวข่าวสารกันแบบปากต่อปากจากผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกชุมชนที่ทำงานที่สถานีฯ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับหัวหน้าสถานีฯ และการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของรัฐ ไม่ได้มีการแจ้งข่าวสารเป็นลายลักษณ์อักษร

“การรับรู้ข่าวสารส่วนมากจะเป็นแบบปากต่อปาก เป็นเอกสารไม่ค่อยมีครับ ส่วนมากจะรับทราบจากชาวบ้านที่ทำงานอยู่ที่หน่วยป่าไม้” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 2)

“การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ ส่วนมากมาในรูปแบบการประชุมครับ มีการแจ้งข่าวสารผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านก็มาชี้แจงในที่ประชุมใหญ่ครับ” (กรรมการหมู่บ้านฝ่ายรักษาความปลอดภัย)

นอกจากนี้ เสียงตามสายภายในหมู่บ้าน การจัดนิทรรศการ การติดป้ายประกาศ ยังเป็นอีกหลายช่องทางที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารจาก

ทางสถานีฯ

“การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ หรือ ข่าวสารทั่ว ๆ ไป จะมีการกระจายเสียงตามสาย ภายในหมู่บ้านครับ” (กรรมการหมู่บ้าน)

“เรามีการจัดนิทรรศการและเผยแพร่ความรู้ ปลูกฝังการอนุรักษ์ทรัพยากรให้กับเด็กๆ ที่โรงเรียนบ่อยครั้งครับ เพราะที่นี่เป็นโรงเรียนในฝันนะ และเด็ก ๆ ที่นี่ก็เป็นเด็กในบ้านถ้ำลอดเกือบทั้งหมด” (ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านถ้ำลอด)

ส่วนความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ พบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป แต่โดยส่วนใหญ่ระบุว่าจะได้รับข่าวสารจากสถานีฯ นาน ๆ ครั้ง

“ข้อมูลข่าวสารที่รับรู้ระหว่างชุมชนบ้านถ้ำลอดกับทางสถานีฯ ที่ผ่านมามีอย่างน้อยอยู่ค่ะ นาน ๆ ครั้งค่ะ” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1)

“อืม ... ส่วนมากที่ผ่านมา การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีน้อยมาๆ ครับ หรือแทบไม่มีเลยก็ว่าได้ อันนี้ขอพูดตามตรงนะครับ ... ชุมชนยังไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ... การสื่อสารระหว่างชุมชนกับทางสถานีฯ ที่ผ่านมายังไม่ดีเท่าที่ควรครับ” (ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด)

อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มผู้นำชุมชนบางส่วนที่เห็นว่าตนเองได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ บ่อยครั้ง เนื่องจากมีสมาชิกในครอบครัวที่ประกอบอาชีพนำเที่ยวถ้ำลอด ที่มีสถานประกอบการอยู่บริเวณปากทางเข้าสถานีฯ โดยการประกอบกิจกรรมนำเที่ยวนักท่องเที่ยวจะต้องไปรวมตัวกันที่สถานที่ที่ใช้เป็นบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อเพื่อขอใช้บริการผู้นำเดินชมถ้ำและตะเกียง ผู้นำเที่ยวเหล่านี้ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงจึงมีโอกาสนี้จะพูดคุยหรือได้รับการบอกข่าวสารข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของสถานีฯ มากกว่าผู้อื่น

“ก็ได้รับข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ ก็บ่อยอยู่นะ เพราะชาวบ้านในหมู่บ้านถ้ำลอดที่เป็นผู้หญิงส่วนใหญ่แล้วก็ประกอบอาชีพหัตถ์ตะเกียงนำเที่ยวนักท่องเที่ยว ส่วนพวกผู้ชายก็ลองแพในลำน้ำหลวง นานักท่องเที่ยวชมถ้ำ มีข้อมูลข่าวสารอะไรที่สถานีฯ ก็รับรู้กันบ่อยครับ” (หมอเมือง)

กลุ่มลูกบ้าน

กลุ่มตัวอย่างของลูกบ้านมีทั้งหมด 45 คน เป็นเพศชาย 18 คน เพศหญิง 27 คน ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 60 ปี จำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์ 21 คน มีการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และผู้ถูกสัมภาษณ์มากกว่าครึ่งหนึ่งระบุว่าไม่มีความคุ้นเคยกับหัวหน้าสถานีฯ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีเพียงบางส่วนที่ระบุว่ามีความคุ้นเคยกับหัวหน้าสถานีฯ บางคนในอดีตเท่านั้น เนื่องจากหัวหน้าสถานีฯ มักเข้ามาพูดคุยกับผู้นำตะเกียงที่รอคอยนักท่องเที่ยวอยู่บริเวณที่จัดไว้ให้ด้านหน้าทางเข้าสถานีฯ

“กับหัวหน้าป่าไม้ถ้ำลอดไม่รู้จักกัน ไม่เคยคุยกัน ต่างคนต่างอยู่ครับ” (นายตี)

“มันก็... ไม่ค่อยคุ้นเคยเท่าไรค่ะคนมาใหม่นี้ แต่จะคุ้นเคยกับหัวหน้าคนก่อน ๆ ค่ะ พูดคุยกันค่ะ แต่คนใหม่นี้ยังไม่เคยคุยกันค่ะ เพราะไม่ค่อยได้เห็นค่ะ แยก [นักท่องเที่ยว] ไม่ค่อยเยอะเลยไม่ค่อยได้ไปที่สถานีฯ หัวหน้าคนก่อน ๆ นี่แยกเยอะ ก็เห็นทุกวัน คนใหม่นี้ยังไม่เคยมาทักทายค่ะ” (นางมัย)

แต่สำหรับผู้ที่มีสถานประกอบการตั้งอยู่ใกล้กับที่ทำการสถานีฯ แล้ว มีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับหัวหน้าสถานีฯ มากกว่าผู้อื่น ซึ่งเป็นไปได้ว่าหัวหน้าสถานีฯ เข้ามาใช้บริการของร้านค้าข้างหรืออาจจะต้องมีการประสานงานระหว่างสถานีพัฒนา และสถานประกอบการในบริเวณใกล้เคียงเพื่อขอความร่วมมือในการจัดระเบียบพื้นที่

“มีความสัมพันธ์กับสถานพัฒนาฯ ดีค่ะ เพราะ
ค้าขายอยู่ที่นี้มานานแล้วค่ะ และเป็นเจ้าแรกด้วย”
(นางทรัพย์)

กลุ่มลูกบ้านได้รับข้อมูลข่าวสารจากทาง
สถานีฯ โดยเฉพาะข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการทำ
กิจกรรมร่วมกับสถานีฯ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริม
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ โดยได้รับการ
แจ้งด้วยวาจาทั้งจากชาวบ้านด้วยตนเองเป็นผู้นำ
ข่าวสารมาแจ้ง หรือมาจากการแจ้งของกรรมการ
หมู่บ้าน และจากการร่วมประชาคมประจำเดือน
“มีค่ะ มีการแจ้งกันปากต่อปาก จากชาวบ้านที่
ทำงานอยู่ในสถานีฯ ค่ะ เช่น วันนี้จะมีการปลูก
ป่าทดแทน ทางสถานีฯ เขาก็แจ้งมากับชาวบ้าน
ที่ทำงานที่สถานีฯ ให้ไปบอกกล่าวกับชาวบ้านใน
ชุมชน [ให้] รับทราบ เป็นการบอกต่อกันค่ะ ป่า
ทดแทนที่ทางสถานีฯ เขาก็จะปลูกจะเป็นต้นไม้ที่มี
ผลที่สัตว์สามารถกินได้ด้วย เช่น ต้นไทร หว้า ต้น
ยาง เพราะที่นี้เป็นศูนย์อนุรักษ์สัตว์ป่าค่ะ” (นางสุ)
“ในส่วนของช่องทางการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร
จากทางสถานีฯ ส่วนมากจะผ่านมาทางกรรมการ
หมู่บ้านมากกว่าค่ะ โดยมีการบอกเล่าปากต่อปาก
หรือจากการประชุมประจำเดือนค่ะ” (นางกุล)
“เรื่องเทคนิคการฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรป่า
ไม้ ส่วนมากผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมจะเป็นกลุ่ม
ผู้นำชุมชนครับ จะเข้าฝึกอบรมในตัวจังหวัดหรือ
ส่วนกลางตามที่เขากำหนดมาให้ครับ แล้วทาง
ผู้นำหมู่บ้านก็ไปเข้าทำการฝึกอบรม เช่น สมาชิก
อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มต่าง ๆ อะไรอย่าง
นี้ครับ” (รองประธานสภาองค์การบริหารส่วน
ตำบลถ้ำลอด)

นอกจากนี้ ยังมีการประกาศเสียงตาม
สายภายในหมู่บ้านจากผู้นำชุมชน การติดป้าย
ประกาศที่สถานีฯ ศาลาประชาคม โรงเรียน และ
แผ่นพับ ซึ่งกลุ่มลูกบ้านเองมีการกระจายข่าวต่อ ๆ

กัน ด้วยการพูดคุยกันหลังจากที่ได้อ่านประกาศ
หรือรับทราบข้อมูลจากสื่อประเภทต่าง ๆ แล้ว
“การรับทราบข่าวสารเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้รับ
ทราบทางเสียงตามสาย พ่อผู้ใหญ่บ้านประกาศ
เราก็ก็นำไปช่วย พอเวลามีคนมาทำลายป่าไม้ชาวบ้าน
ก็ช่วยกันห้ามครับ” (นายมวล)
“ก็มีค่ะ ... ติดประกาศที่หน้าถ้ำน้ำอะค่ะ พวกเรา
ก็ไปอ่านกัน บางครั้งพูดกันแบบปากต่อปากบอก
ต่อ ๆ กันไปค่ะ” (นางมา)

แต่มีผู้ถูกสัมภาษณ์บางส่วนที่ระบุว่าไม่
เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสถานีฯ ซึ่งอาจเป็นไป
ได้ว่าชาวบ้านเหล่านั้นไม่ได้ติดตามข่าวสารหรืออาจ
ไม่ทราบว่าในการประชาคม/เสียงตามสายนั้น มี
เรื่องแจ้งประชาสัมพันธ์จากสถานีฯ

“อ้อ! การรับทราบข้อมูลข่าวสารไม่ค่อยได้รับ
ทราบข้อมูลข่าวสารครับ ... ทำมาหากินไปวัน ๆ
หนึ่งครับ” (นายศักดิ์)

“ที่นี้ไม่มีค่ะ ... ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากทาง
สถานีฯ เลยค่ะ” (นางผล)

สำหรับความถี่ของการได้รับข้อมูล
ข่าวสาร พบว่าข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม
ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่ผู้ถูก
สัมภาษณ์กล่าวถึงว่าได้รับทราบข่าวสารนานๆ ครั้ง
เนื่องจากการฝึกอบรมที่จัดโดยทางสถานีฯ มีไม่
มากนัก

“การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสถานีฯ มันไม่
เยอะอะค่ะ อย่างการฝึกอบรมปีนี้มีเพียงครั้งเดียว
เองค่ะ ถือว่าน้อยไปด้วยซ้ำ อย่างน้อยปีหนึ่ง 2 – 3
ครั้ง ก็ดีค่ะ” (นางภา)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของชุมชนบ้านถ้ำลอด
ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานี
พัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็น
ผู้นำชุมชนและกลุ่มลูกบ้านมีความคิดเห็นที่

คล้ายคลึงกันในประเทศต่าง ๆ ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าสถานี

ชุมชนบ้านถ้ำลอดให้ความเห็นว่าหัวหน้าสถานี ควรเป็นผู้ที่มีความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความจริงใจ มีอัธยาศัยดี ไม่วาง อำนาง มีความเป็นมิตร และเป็นกันเองกับชุมชน รู้จักกาลเทศะ/ความเหมาะสม กล่าวตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในด้านบุคลิกภาพของหัวหน้าสถานี ควรที่จะแต่งกายสะอาดเรียบร้อย และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง นอกจากนี้ ชุมชนบ้านถ้ำลอดยังเห็นว่าเพศของหัวหน้าสถานี ไม่มีผลต่อการทำงาน และในอดีตได้มีข้าราชการที่เป็นเพศหญิงมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานี มาแล้ว อย่างไรก็ตาม สมาชิกชุมชนเน้นย้ำว่าหัวหน้าสถานี ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายขอให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้

“การแต่งกาย [ควร] ให้ดูดีเรียบร้อยอะไรอย่างนั้นค่ะ ให้ดูเป็นผู้นำอะไรอย่างนี้ค่ะ มีระเบียบวินัยหนึ่งค่ะ พุดจาดี ยิ้มแย้มแจ่มใสค่ะ ทักทายกันบ้างอะไรพวกนี้ค่ะ” (นางทิพย์)

“หัวหน้าสถานี จะเป็นเพศผู้หญิงหรือเพศผู้ชายได้เหมือนกันหมด อันนี้ไม่สำคัญจะเป็นเพศไหน ๆ เขาก็ทำงานเหมือนกันหมด” (เจ้าอาวาสวัดถ้ำลอด)

“เพศนี้ผมว่าไม่สำคัญถ้าในความคิดของผมนะ ขอให้เข้าถึงชุมชนบ้าง สามารถดึงชาวบ้านให้รู้จักหน้าที่การทำงานที่ทำอยู่ ถ้าชาวบ้านเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์ต้นน้ำอันนี้มันไม่สำคัญ มันไม่ใช่ประเด็นสำคัญ เพราะผู้หญิงเชื่อว่าผู้หญิงเข้ากับชาวบ้านไม่ได้ ไม่ใช่ ผู้หญิงสมัยนี้ที่เค้ามีความรู้ มีการศึกษา มีอัธยาศัยดี มีอุดมการณ์ ผมว่าอัธยาศัยไมตรีนี้มันไปได้หมดครับ ไปไหนก็

ไม่อดครับ” (นายนก)

แต่บางส่วนของชุมชนมีความเห็นว่าหัวหน้าสถานี ควรเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เนื่องจากเห็นว่าผู้ชายน่าจะมีความเหมาะสมกับงานมากกว่าผู้หญิงซึ่งเพศเป็นข้อจำกัดในการทำงาน โดยเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของหัวหน้าสถานี

“ถ้าจะให้ดีน่าจะเป็นผู้ชายนะ เพราะเขาเข้มแข็งดีนะ อย่างหัวหน้าผู้หญิงที่เคยมาอยู่นี้ ผมพูด ตรง ๆ นะว่ามันไม่เข้าท่าเท่าไรนะ การประสานงานอะไรก็ไม่ค่อยได้อะไร อันนี้ขอบอกตรง ๆ นะ ต้องการผู้ชายจะดีกว่า” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 2)

“อย่างหัวหน้าผู้หญิงที่ผ่านมาเนี่ย จะพูดว่าใจคะ (หยุดคิดอยู่นาน) ท่านไม่ค่อย ... เข้ากับชุมชนได้น้อยก็แล้วกันคะ ... ไม่ค่อยเข้ามาเลย ไม่ค่อยได้สัมผัส ไม่ค่อยได้เห็นหน้า อาจเพราะว่าเป็นผู้หญิงแกไม่กล้าออกมาหรือยังงี้ก็ไม่รู้ค่ะ คิดว่าเป็นผู้ชายดีกว่าค่ะ เพราะว่าผู้ชายมีความกล้าหาญมากกว่าค่ะ คือกล้าตัดสินใจ ลุยได้ทุกที่ทุกเวลาค่ะ เราไม่ใช่ว่าไม่เห็นความสำคัญผู้หญิงนะ แต่เรารู้ข้อจำกัดของผู้หญิง เช่น เวลาไปไหนกลางคืนนี้จะมีข้ออ้างเสมอ อะไรอย่างนี้ค่ะ” (นางกุล)

คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของหัวหน้าสถานี

ชุมชนบ้านถ้ำลอดเห็นว่าหัวหน้าสถานี ควรมีความกล้าหาญในการตัดสินใจในกรณีที่ต้องมีการตัดสินใจในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอนุรักษ์ มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ที่มิ/ไม่มีอำนาจ ต้องวางตัวเป็นกลาง รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย สามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้ด้วยความยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยต้องการให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างชุมชนและสถานี

ทุกเดือนในช่วงของการประชุมหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนบ้านถ้ำลอดยังเห็นว่าภาวะผู้นำของหัวหน้าสถานีฯ ควรรวมถึงการดูแลผู้ได้บังคับบัญชาในด้านสวัสดิการและความก้าวหน้าในหน้าที่ และการที่หัวหน้าสถานีฯ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่นในชุมชน

“ก็อยากให้ [หัวหน้า] เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุก ๆ อย่างค่ะ เพราะจะได้ช่วยกันพัฒนาให้ชุมชนดีขึ้นค่ะ ... อยากให้หัวหน้าเดินสายกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีความเสียสละเพื่อหมู่บ้าน ไม่แสวงผลประโยชน์เข้าตนเอง” (อดีตภรรยาภานัน ตำบลถ้ำลอด)

“หัวหน้าสถานีฯ ต้องมีความเป็นกลาง สามารถทำงานร่วมกับชาวบ้านได้ไม่ตึงมาก ไม่หย่อนมาก เคารพกติกาชุมชน ต้องรู้จักประนีประนอมครับ” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 3)

“ต้องการหัวหน้าสถานีฯ ที่มีส่วนร่วม เข้ากับชุมชนได้ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน เพราะบ้านถ้ำลอดบริหารโดยชุมชนในส่วนของการนำเที่ยว ไม่ว่าในส่วนของกลุ่มตะเกียงน้ำเต๋ยภายในถ้ำ กลุ่มล่องแพน้ำเต๋ยชมถ้ำ มีความเป็นกลางทำงานตรงไปตรงมา มีความกระตือรือร้น รับฟังความคิดเห็นของชุมชน ทำตัวเป็นกันเอง ... อย่าปล่อยให้ลูกน้องดูแลกันเอง ที่ผ่านมามีคนไม่ค่อยเข้ามาดูแลลูกน้องเท่าที่ควรครับ หัวหน้าสถานีฯ ส่วนมากไม่ค่อยเข้าหาชุมชน ต่างคนต่างอยู่ครับ” (ผู้ใหญ่บ้าน)

คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถของหัวหน้าสถานีฯ

พบว่า ชุมชนบ้านถ้ำลอดมีความคิดเห็นเห็นว่าหัวหน้าสถานีฯ ควรมีความรู้ทางวิชาการในเรื่องเฉพาะทางด้านป่าไม้และสัตว์ป่า การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้หัวหน้าสถานีฯ ยังต้องมีความสามารถในทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะ

ด้านการสื่อสาร (ทั้งภายในและภายนอกองค์กร) ทักษะด้านการประชาสัมพันธ์และมวลชนสัมพันธ์ และการบริหารจัดการบุคคลและองค์กร

“อยากจะได้คนที่มีคุณวุฒิการศึกษาสูง ๆ อย่างน้อยจบปริญญาโทครับ แล้วมาแนะนำให้ความรู้กับชาวบ้านครับ ยิ่งจบมาสูง ๆ ยิ่งดีครับ เพราะชาวบ้านที่นี่ก็ไม่ค่อยมีความรู้ครับ ถ้าหัวหน้ามีการศึกษาสูงก็จะเป็นประโยชน์กับชุมชนด้วยครับ” (ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ้ำลอด)

“ระดับการศึกษาจำเป็นค่ะ อย่างน้อยต้องจบปริญญาตรีค่ะ ด้านป่าไม้ค่ะ ถ้าจบด้านอื่นมาก็คงไม่ถนัดมั้งค่ะ (ยิ้ม ... หัวเราะเบา ๆ)” (ครูโรงเรียนบ้านถ้ำลอด)

“หัวหน้าสถานีฯ ต้องเข้าหาชุมชน ไม่ใช่ว่าอยู่แต่หน่วยงานไม่ออกไปพบปะชุมชน เพราะเราเป็นผู้ในระดับนี้แล้วเราต้องเข้าหาชุมชน ... ต้องปรับความเข้าใจเข้าหากัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ครับ” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 2)

อย่างไรก็ตาม สมาชิกชุมชนบางส่วนมีความคิดเห็นว่ารระดับการศึกษาของหัวหน้าสถานีฯ ไม่ใช่สิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ แต่สิ่งที่สำคัญคือความสามารถในการทำงานร่วมกับชุมชนและทักษะในการสื่อสาร

“วุฒิการศึกษานั้นมันไม่ใช่จะบอกว่าจะทำงานเก่งหรือไม่เก่ง บางครั้งคนที่จบสูง ๆ มาทำงานไม่เก่งก็ได้ค่ะ วุฒิการศึกษาเป็นแค่ใบเบิกทางเท่านั้น อยากจะได้คนดีมีคุณธรรม มีอุดมการณ์ เข้ากับชุมชนได้ค่ะ” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1)

“... ตามสมควรตามหน้าที่ของเป็นอะค่ะ อันนี้เข้าเจ้าก็บู้ฮั่นเรื่องนี้นะ ให้เหมาะสมกับตำแหน่งก็แล้วกันค่ะ ถึงเป็นมีความรู้สูงแต่การปฏิบัติของเป็นดีก็โอเคเน้อ แต่ขอให้เป็นคนดี สามารถเข้าถึงชุมชน การปฏิบัติดี มีความเหมาะสมกับตำแหน่งค่ะ” (นางทรัพย์)

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของหัวหน้าสถานีฯ

ชุมชนบ้านถ้ำลอดส่วนใหญ่เน้นถึงคุณลักษณะในด้านนี้ของหัวหน้าสถานีฯ สังเกตได้จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์มักจะกล่าวว่าต้องการผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดี ซึ่งคุณสมบัติในด้านนี้ประกอบไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความมีเมตตา มีน้ำใจ ยุติธรรม และไม่คดโกง

“ต้องมีความซื่อสัตย์และความจริงใจกับชาวบ้าน และชุมชนค่ะ ถ้าเกิดมันไม่มีตรงนั้นมันจะไปกันหมดเลยคะ มันจะเสียทั้งระบบเลยถ้าขาดจริยธรรมด้านความจริงใจและความซื่อสัตย์คะ มันจะโยงเกี่ยวไปถึงเรื่องการคอร์รัปชั่นคะ” (นางกุล)

“ผมอยากจะได้นคนที่เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจกับชาวบ้าน ต่อชุมชน จริงใจ ไม่เสแสร้ง เสียสละเพื่อส่วนรวมครับ ไม่คดโกงชาวบ้าน มีความเมตตากรุณาเป็นหลักครับผม” (ประธานกลุ่มล่องแพ)

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของหัวหน้าสถานีฯ

พบว่าชุมชนบ้านถ้ำลอดมีความคิดเห็นว่าหัวหน้าสถานีฯ ควรเป็นบุคคลที่มีน้ำใจ มีความเป็นมิตรกับผู้ที่มาติดต่อประสานงานกับหน่วยงานสามารถเข้ากับชุมชนได้และยอมรับความคิดเห็นของชุมชน

“การเข้าหาให้ง่าย มีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน อยากให้หัวหน้าเข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ ๆ คนไหนก็แล้วแต่ อยากให้เข้าหาชุมชน แนะนำตัวกับชุมชนบ้าง เพื่อชาวบ้านจะได้รู้จักหน้าตาว่าเป็นอย่างไร ถึงไหน ๆ ก็เขามาอยู่ร่วมกับชุมชนแล้ว” (รองประธานองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานีฯ ตามความคิดเห็นของชุมชนบ้านถ้ำลอด

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในอดีตที่ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารหน่วยงานราชการ หรือผู้บริหารสถาบันการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังเช่นผลการศึกษาของสายพิน (2544) ที่ทำการศึกษากลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน การศึกษาของธีรวัฒน์ (2542) ที่ทำการศึกษากลุ่มนักวิชาการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในจังหวัดเชียงราย และการศึกษากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เขต 1 แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ชุมชนให้ความสำคัญต่อการคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่สถานีฯ ซึ่งชุมชนได้อาศัยพึงพิงทรัพยากรเหล่านี้ในการดำรงชีพ รวมถึงการรับทราบความเป็นไปในการดำเนินงานของหน่วยงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ (2546) ที่สนับสนุนการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการหรือโครงการที่ส่วนราชการดำเนินการ และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของประชาชนนั้น การทำความเข้าใจถึงผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ส่วนราชการจะดำเนินการ และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน โดยการให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดภารกิจหรือโครงการนั้นอย่างเป็นผลสำเร็จ เพื่อประโยชน์สุขแก่สังคมโดยรวม

สรุป

ชุมชนบ้านถ้ำลอดมีความคิดเห็นว่า
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าสถานีฯ ควร
ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการคือ
คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้าน
ความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ
ด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์
เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ชุมชนมั่นใจได้ว่าหัว
หน้าสถานีฯ จะสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่าง
มีประสิทธิภาพและได้รับความร่วมมือร่วมใจจาก
ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กิติ ตัยคานนท์. 2532. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. โรงพิมพ์บริษัทเชษฐาธุติโอฯ จำกัด, กรุงเทพฯ.
- ธีรวัฒน์ สงวนพงษ์. 2542. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักวิชาการศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุ่ง แก้วแดง. 2539. รีเอ็นจิเนียริงระบบข้าราชการไทย ภาค 2. สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพฯ.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2544. ภาวะผู้นำ. โรงพิมพ์ธนธัชการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2550. การบริหารจัดการและการบริหารพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ. สำนักพิมพ์ เอ็กสเปอร์เน็ท, กรุงเทพฯ.
- สายพิน ภูผล. 2544. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของอาจารย์ผู้สอน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาภรณ์ จันทวานิช. 2552. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สงคราม ธรรมมิญช. 2555. เอกสารประกอบการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมของประชาชน. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2546 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด. 2553. ข้อมูลทะเบียนราษฎร ณ เมษายน. อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.